

Lämplighet för transport

LIVE ANIMALS ANIMAUX VIVANTS LEBENDE TIERE

Biologi och behov

Boskap transporteras på land (väg eller järnväg), till sjöss och med flyg till slakt, till uppfödning- eller tillväxtstallar, för ägarbyte, för avelsändamål eller för att delta i utställningar eller tävlingar.

För närvarande finns det ingen allmän vedertagen vetenskaplig definition av begreppet "lämplig för transport", men det kan definieras som ett djurs förmåga att klara av påfrestningar under transport, vilket innebär att djuret har kontroll över sin mentala och kroppsliga stabilitet. Transport är ofta ett okänt och hotfullt moment i ett djurs liv och innebär en rad situationer med hantering och begränsningar av djurets rörelser som är klart stressande och kan leda till lidande, skada eller till och med död om djuret inte är i god form och om processen inte planeras och genomförs på rätt sätt. Transport är därför en multifaktoriell stressfaktor som kan ha en skadlig inverkan på hälsa, välbefinnande och prestation, men också på produktkvaliteten.

Ett antal välfärdskonsekvenser har identifierats som mycket relevanta för välbefinnandet under transport (**nötkreatur, hästdjur, små idisslare**: hanteringsstress, värmestress, skador, stress vid förflyttning, långvarig hunger, långvarig törst, rörelseinskränkning, problem med vila, sensorisk överstimulering; **nötkreatur, hästdjur**: andningsbesvär; **nötkreatur, små idisslare**: social stress; **hästdjur**: mag-tarmproblem, isoleringsstress, separationsstress; **små idisslare**: predationsstress) och endast välmående djur kan hantera detta utan lidande.

Många risker för djurens välbefinnande kan minskas genom att man tillhandahåller lämpliga anläggningar och utrustning för hantering och transport, samt lämplig

utbildning och tillsyn av de personer som sköter anläggningarna, hanterar djuren och kör fordonen. Att se till att endast lämpliga djur lastas, som bedöms med hjälp av djurbaserade mått, är en av de viktigaste aspekterna i processen. Det är dock inte tillräckligt eftersom djurens tillstånd dessutom kan försämrans under transporten, och därför måste man i förväg vidta åtgärder för att minimera resans längd. En eventuell förlängning måste beaktas vid bedömningen av transportlämpligheten så att djuret förblir friskt under hela resan.

Rättsliga krav

Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport kräver att inget djur får transporteras om det inte är lämpligt för den avsedda resan. Djur som är skadade, som uppvisar en fysiologisk svaghet eller en sjuklig förändring anses inte vara lämpliga för transport enligt förordningen. Djur som endast är lindrigt skadade eller sjuka kan dock anses vara lämpliga för transport om transporten inte orsakar ytterligare lidande. I tveksamma fall ska råd alltid inhämtas från en veterinär.

När det gäller ansvaret för att bedöma ett djurs lämplighet för transport nämns i EU-lagstiftningen t.ex. transportörer, ägare, uppfödare, handlare, uppsamlings-centraler och slakterier. Ansvarsfördelningen är således inte exakt och därför förvirrande.

Ett djur som anses olämpligt för transport ska få lämplig veterinärbehandling eller ska, om det anses osannolikt att det kan botas, nödslaktas eller avlivas i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1099/2009. Ytterligare detaljer finns också i Q2E om nödavlivning av nötkreatur och små idisslare.

Lämplighet för transport

LIVE ANIMALS ANIMAUX VIVANTS LEBENDE TIERE

Metod

Lämplighet att transporteras kan bedömas med hjälp av djurbaserade mått på gården avseende:

- Skada (t.ex. allvarligt öppet sår, fraktur)
- Fysiologisk svaghet: varje svaghet hos ett djur som inte orsakas av skada eller sjukdom (t.ex. dåligt hull, oförmåga att röra sig självständigt utan smärta, hondjur som passerat 90 % av den förväntade dräktighetstiden).
- Sjuklig förändring: varje tillstånd som orsakas av skada, sjukdom eller postoperativa komplikationer (t.ex. svullnad, prolaps, nedsatt syn, juverinflammation (mastit))

Mer information om bedömningen finns i respektive **faktablad för indikatorerna**:

- **“Lämplighet att transportera nötkreatur”,**
- **“Lämplighet att transportera hästdjur”,** och
- **“Lämplighet att transportera små idisslare”.**

Fokusområden för inspektion

Före lastning kan många av de vanliga problemen identifieras och åtgärdas. Som en förutsättning för att upprätthålla välbefinnandet under hela transporten ska kraven på utrymmen och utrustning (t.ex. golvyta, takhöjd, ventilation, drickanordningar) vara lämpliga för den kategori och ålder på djuret som transporteras. Dessutom ska tillräckligt med foder och strö medföras. Djurbaserade mått kan användas för att bedöma djurets lämplighet för transport, t.ex.:

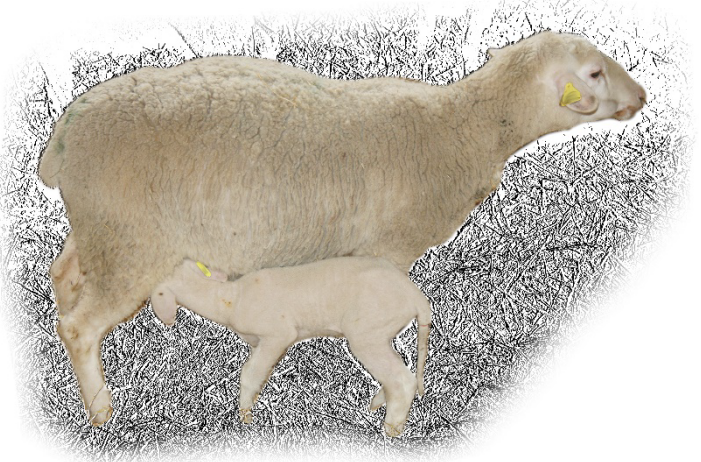
- Skada
- Fysiologisk svaghet
- Sjuklig förändring

Figure 1: Avmagrade djur kanske inte klarar av påfrestningar under transport utan onödigt lidande.
© BOKU/SCHENKENFELDER, Josef

Figur 2: Kraftigt förvuxna klövar kan orsaka smärta hos djuren när de går, utgöra en stor risk för skador och göra det svårt att hålla balansen under transport.
© BOKU/SCHENKENFELDER, Josef

Figur 3: Nyfödda djur och djur nära förlösning anses vara olämpliga för transport på grund av fysiologisk svaghet.
© INRAE/NORMANT, Sophie

Figur 4: Avmagrad häst med deformiteter i bröstorgans extremiteter är olämplig för transport.
© iStock/AFHUNTA

Rättsliga krav

Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden.

"lång transport: befordran som överskrider åtta timmar räknat från den tidpunkt då det första djuret i sändningen flyttas."

(Artikel 2, (m))

"transportör: varje fysisk eller juridisk person som transporterar djur för sin egen eller annans räkning."

(Artikel 2, (x))

"Ingen person får transportera djur eller låta transportera djur på ett sådant sätt att de riskerar att skadas eller orsakas onödigt lidande. [...]"

(Artikel 3)

"Transportörer skall transportera djur i enlighet med de tekniska föreskrifter som anges i bilaga I."

(Artikel 6, punkt 3.)

"Djur får endast transporteras om de är i skick för planerad befordran och de skall transporteras under sådana förhållanden att de inte kan skadas eller utsättas för onödigt lidande."

(Bilaga I, kapitel I, punkt 1.)

"Djur som är skadade eller fysiskt svaga eller sjuka skall inte anses vara i skick att transporteras, särskilt om

- a) de inte kan röra sig själva utan smärta eller inte kan gå utan hjälp,
- b) de har ett allvarligt öppet sår eller framfall,
- c) de är dräktiga och 90 % eller mer av dräktighetstiden redan har gått, eller hondjur som fött den senaste veckan,
- d) de är nyfödda däggdjur och naveln ännu inte är helt läkt,
- e) de är [...] lamm under en vecka eller kalvar under tio dagar, såvida de inte skall transporteras kortare än 100 km. [...]"

(Bilaga I, kapitel I, punkt 2.)

"Sjuka eller skadade djur får dock anses vara i skick att transporteras om

- a) de är lätt skadade eller sjuka och transporten inte orsakar ytterligare lidande; om tveksamhet råder skall veterinär rådfrågas,
- b) de transporteras för de syften som avses i rådets direktiv 86/609/EEG om skadan eller sjukdomen är del av ett forskningsprogram,
- c) de transporteras under översyn av veterinär för eller efter behandling eller diagnos; sådan transport skall dock bara tillåtas om de djuren i fråga inte utsätts för onödigt lidande eller dålig behandling,
- d) det är fråga om djur som har genomgått veterinära ingrepp enligt lantbrukspraxis, t.ex. avhorning eller kastrering, förutsatt att såren är fullständigt läkta."

(Bilaga I, kapitel I, punkt 3.)

" Djur som blir sjuka eller som skadas under transport skall åtskiljas från övriga djur och ges akutvård så snart det är möjligt. De skall få lämplig veterinärbehandling och om nödvändigt nödslaktas eller avlivas på ett sätt som inte orsakar dem onödigt lidande."

(Bilaga I, kapitel I, punkt 4.)

"Lakterande hondjur av nötkreatur, får och get som inte transporteras med sin avkomma skall mjölkas minst var 12:e timme."

(Bilaga I, kapitel I, punkt 6.)

"Kraven i punkterna 2 c och 2 d gäller inte för registrerade hästdjur om syftet med transportererna är att förbättra hälsan och välbefinnandet vid födseln, eller för nyfödda föl med deras registrerade ston, under förutsättning att djuren i båda fallen ständigt åtföljs av en skötare som ägnar sig åt dem under transporten."

(Bilaga I, kapitel I, punkt 7.)

" Såvida de inte åtföljs av moderdjuret är långa transporter av tama hästdjur och tamdjur av nötkreatur och svin tillåtna endast om följande krav är uppfyllda: [...]"

— Kalvar skall vara äldre än fjorton dagar. [...]"

(Bilaga I, kapitel VI, punkt 1.9)

Referenser

- Broom, D. M., & Johnson, K. G. (1993). *Stress and animal welfare* (Vol. 993). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Brown-Brandl, T. M., Eigenberg, R. A., Nienaber, J. A., & Hahn, G. L. (2005). Dynamic Response Indicators of Heat Stress in Shaded and Non-shaded Feedlot Cattle, Part 1: Analyses of Indicators. *Biosystems Engineering*, 90(4), 451–462. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.biosystemseng.2004.12.006>
- Care4Dairy. (2024). End of Career Best Practice Guide. Care4Dairy. Retrieved from https://care4dairy.eu/wp-content/uploads/2024/03/End_of_Career.pdf
- Cockram, M. S. (2019). Fitness of animals for transport to slaughter. *The Canadian Veterinary Journal*, 60(4), 423–429.
- Dahl-Pedersen, K., Foldager, L., Herskin, M. S., Houe, H., & Thomsen, P. T. (2018). Lameness scoring and assessment of fitness for transport in dairy cows: Agreement among and between farmers, veterinarians and livestock drivers. *Research in Veterinary Science*, 119, 162–166. <https://doi.org/10.1016/J.RVSC.2018.06.017>
- Dalla Costa, E., Minero, M., Lebelt, D., Stucke, D., Canali, E., & Leach, M. C. (2014). Development of the Horse Grimace Scale (HGS) as a Pain Assessment Tool in Horses Undergoing Routine Castration. *PLOS ONE*, 9(3), e92281. <https://doi.org/https://doi.org/10.1371/journal.pone.0092281>
- de Boyer des Roches, A., Ledoux, D., & Veissier, I. (2024). *Mini-review - Recognition of pain signs in dairy cows*. <https://doi.org/https://doi.org/10.5281/zenodo.10514095>
- EFSA AHAW Panel. (2022a). Welfare of cattle during transport. *EFSA Journal*, 20(9), e07442. <https://doi.org/https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7442>
- EFSA AHAW Panel. (2022b). Welfare of equidae during transport. *EFSA Journal*, 20(9), e07444. <https://doi.org/https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7444>
- EFSA AHAW Panel. (2022c). Welfare of small ruminants during transport. *EFSA Journal*, 20(9), e07404. <https://doi.org/https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7404>
- European Commission Directorate General for Health and Food Safety. (2015). *Overview Report Systems to Prevent the Transport of Unfit Animals in the EU*. Luxembourg: Publications Office. <https://doi.org/https://data.europa.eu/doi/10.2875/669512>
- European Commission Directorate General for Health and Food Safety. (2017). *Guide to good practices for the transport of sheep*. Publications Office.
- European Commission Directorate General for Health and Food Safety. (2018a). *Guide to good practices for the transport of cattle*. Publications Office. <https://doi.org/https://data.europa.eu/doi/10.2875/352545>
- European Commission Directorate General for Health and Food Safety. (2018b). *Guide to good practices for the transport of horses destined for slaughter*. Publications Office. <https://doi.org/https://data.europa.eu/doi/10.2875/053596>
- Grandin, T. (2001). Perspectives on transportation issues: The importance of having physically fit cattle and pigs. *Journal of Animal Science*, 79(suppl_E), E201–E207. <https://doi.org/https://doi.org/10.2527/jas2001.79E-SupplE201x>
- Herzog, K., & Kolk, C. (2023). Tierschutz bei Transport und Schlachtung von Rindern – Hintergründe und Wissenswertes. *Tierärztliche Praxis Ausgabe G Grosstiere/Nutztiere*, 51(01), 15–21. <https://doi.org/https://doi.org/10.1055/a-2016-2016>
- McLennan, K. M., Rebelo, C. J. B., Corke, M. J., Holmes, M. A., Leach, M. C., & Constantino-Casas, F. (2016). Development of a facial expression scale using footrot and mastitis as models of pain in sheep. *Applied Animal Behaviour Science*, 176, 19–26. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.applanim.2016.01.007>
- Power, G., Winckler, C., & Hanlon, A. (2024). Q2E – Emergency killing of bovines and small ruminants. *EURCAW Ruminants & Equines*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11184175>
- Roccaro, M., Bolcato, M., Masebo, N. T., Gentile, A., & Peli, A. (2022). Navel Healing and Calf Fitness for Transport. *Animals*, 12(3), 358. <https://doi.org/https://doi.org/10.3390/ani12030358>
- Stojkov, J., von Keyserlingk, M. A. G., Duffield, T., & Fraser, D. (2020). Fitness for transport of cull dairy cows at livestock markets. *Journal of Dairy Science*, 103(3), 2650–2661. <https://doi.org/https://doi.org/10.3168/jds.2019-17454>
- Tarrant, P. V., Kenny, F. J., & Harrington, D. (1988). The effect of stocking density during 4 hour transport to slaughter on behaviour, blood constituents and carcass bruising in Friesian steers. *Meat Science*, 24(3), 209–222. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/0309-1740\(88\)90079-4](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/0309-1740(88)90079-4)
- Vasseur, E., Gibbons, J., Rushen, J., & de Passillé, A. M. (2013). Development and implementation of a training program to ensure high repeatability of body condition scoring of dairy cows. *Journal of Dairy Science*, 96(7), 4725–4737. <https://doi.org/10.3168/JDS.2012-6359>
- von Borell, E. H. (2001). The biology of stress and its application to livestock housing and transportation assessment. *Journal of Animal Science*, 79(suppl_E), E260–E267. <https://doi.org/https://doi.org/10.2527/jas2001.79E-SupplE260x>
- Winckler, C., & Willen, S. (2001). The Reliability and Repeatability of a Lameness Scoring System for Use as an Indicator of Welfare in Dairy Cattle. *Acta Agriculturae Scandinavica, Section A – Animal Science*, 51(sup030), 103–107. <https://doi.org/10.1080/090647001316923162>